

Jaarverslag

2018

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 Taken in 2018	4
1.1 Advisering	4
1.2 Rechtspraak	5
1.3 Adoptie	7
1.4 Algemene werkbezoeken en directeurenoverleggen	8
1.5 Bestuurlijke overleggen	9
2 Het jaar 2018 in vogelvlucht	10
2.1 Wisseling van de wacht	10
2.2 Digitalisering	11
2.3 Reorganisatie	11
2.4 Verhuizing	11

Voorwoord

De RSJ heeft in 2018 een aantal belangwekkende adviezen uitgebracht en uitspraak gedaan in een groot aantal beroepszaken. Dat mag van de RSJ verwacht worden, maar deze werkzaamheden werden uitgevoerd in een jaar van grote veranderingen. De reorganisatie van het secretariaat werd na ongeveer tweeëneenhalf jaar afgerond. Aan de onduidelijkheid die nu eenmaal onvermijdelijk aan reorganisaties is verbonden, kwam een einde. De digitalisering van het rechtspraakproces werd (vrijwel) voltooid. Het secretariaat heeft het pand aan de Parkstraat vaarwel gezegd en is verhuisd naar het chique gebouw van de Hoge Raad aan het Korte Voorhout. Zowel voorzitter Leo de Wit als algemeen secretaris Pim Molenaar namen afscheid van de RSJ. En ondertussen vertrokken er collega's en werden nieuwe collega's verwelkomd en ingewerkt.

In de relatief korte tijd dat wij nu aan de RSJ zijn verbonden, als voorzitter en waarnemend algemeen secretaris, zijn wij onder de indruk geraakt van de betrokkenheid van medewerkers en raadsleden bij de inhoud van het RSJ-werk. Wij zien hierin een prachtige basis om de RSJ in de uitvoering van zijn belangrijke maatschappelijke taak verder te versterken en daarmee in zowel rechtspraak als advisering nog meer impact te hebben. 2019 beschouwen wij in dat proces als een transitiejaar, een jaar van strategische heroriëntatie.

Wij bedanken alle raadsleden en medewerkers voor de inzet en energie die zij in 2018 in het werk van de RSJ hebben gestoken en verheugen ons op het voortzetten van de samenwerking in 2019!

Voorjaar 2019

Frederieke Leeflang
voorzitter

Patrick van den Beemt
waarnemend algemeen secretaris

1 Taken in 2018

De RSJ ziet door middel van advisering en rechtspraak toe op een humane en rechtvaardige toepassing van sancties en jeugdbeschermingsmaatregelen. De RSJ streeft naar naleving van de fundamentele rechten van degenen die in het kader van sancties en jeugdbeschermingsmaatregelen aan de zorg van de overheid zijn toevertrouwd. De RSJ houdt daarbij rekening met de positie van de slachtoffers en nabestaanden en met de veiligheid van de samenleving. De RSJ is niet gebonden aan de belangen van enige organisatie, partij of overheid.

1.1 Advisering

Een van de primaire taken van de RSJ is het uitbrengen van advies aan de minister voor Rechtsbescherming en de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) over strafrechtstoepassing en jeugdbescherming. De RSJ adviseert op verzoek van de minister of op eigen initiatief, in de wandeling meestal aangeduid met de woorden 'gevraagd' of 'ongevraagd'. Met de adviezen beoogt de RSJ bij te dragen aan de ontwikkeling van beleid en regelgeving, en een rol te spelen in het politiek-maatschappelijke debat.

In 2018 heeft de RSJ de volgende dertien adviezen afgerond en uitgebracht.

- a) [Advies EU-richtlijn jeugd, februari 2018;](#)
- b) [Advies Besluit forensische zorg, februari 2018;](#)
- c) [Advies Wijziging Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens, februari 2018;](#)
- d) [Advies Plaatsing van jeugdigen met strafrechtelijke en jeugdigen met civielrechtelijke titel in gesloten voorzieningen, maart 2018;](#)
- e) [Advies Ontwikkelingen en knelpunten bij forensisch psychiatrische klinieken en afdelingen, april 2018;](#)
- f) [Advies inzake detentiefasering en voorwaardelijke invrijheidstelling, juni 2018;](#)
- g) [Advies Conceptwetsvoorstellen Boek 3 t/m Boek 6 Wetboek van Strafvordering, juni 2018;](#)
- h) [Advies Gedetineerden met psychische problematiek, juni 2018;](#)
- i) [Advies uitvoering gevangenisstraffen; Reactie op de kabinetsvisie Recht doen, Kansen bieden, augustus 2018;](#)
- j) [Advies Uitbreiding criteria voor plaatsing op de EBI, september 2018;](#)
- k) [Advies Conceptwetsvoorstel uitbreiding slachtofferrechten, september 2018;](#)
- l) [Advies Strafonderbreking voor vreemdelingen, oktober 2018;](#)
- m) [Advies Conceptregeling forensische zorg, november 2018.](#)

Verder is in 2018 een begin gemaakt met de volgende adviestrajecten;

- n) Advies Spanning in detentie;
- o) Advies Drang in de jeugdhulp.

De verwachting is dat deze adviezen in 2019 tot een afronding kunnen komen.

Van de afgeronde en gestarte adviezen is in tabel 1 aangegeven of deze in het Advieswerkprogramma 2018 waren opgenomen, of de adviezen gevraagd (g) of ongevraagd (o) waren en of het om wetgevingsadviezen dan wel beleidsadviezen ging (wetgevingsadviezen hebben betrekking op een conceptregeling of conceptwetsvoorstel; in beleidsadviezen wordt ingegaan op beleid en/of beleidsvoornemens).

In de tabel is te zien dat 10 van de 13 afgeronde adviezen door een van de departementen zijn gevraagd, 5 van de 13 afgeronde adviezen op het Advieswerkprogramma 2018 stonden en 8 niet; verder blijkt onder de afgeronde adviezen het aandeel van de wetgevingsadviezen relatief hoog te zijn.

in 2018 afgeronde adviezen	Gevraagd of ongevraagd	In WP 2018	Wetgevings- of beleidsadvies
Advies EU-richtlijn jeugd	g	ja	w
Advies Besluit forensische zorg	g	ja	w
Advies Wijziging Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens	g	ja	w
Advies Plaatsing van jeugdigen met strafrechtelijke en civielrechtelijke titel	g	ja	b
Advies Ontwikkelingen en knelpunten bij forensisch psychiatrische klinieken en afdelingen	o	nee	b
Advies inzake detentiefasering en voorwaardelijke invrijheidstelling	g	nee	w
Advies Conceptwetsvoorstellen Boek 3 t/m Boek 6 Wetboek van Strafvordering	g	ja	w
Advies Gedetineerden met psychische problematiek	o	nee	b
Advies Uitvoering gevangenisstraffen; Reactie op de kabinetsvisie 'Recht doen'	o	nee	b
Advies Uitbreiding criteria voor plaatsing op de EBI	g	nee	w
Advies Conceptwetsvoorstel uitbreiding slachtofferrechten	g	nee	w
Advies Strafonderebreking voor vreemdelingen	g	nee	w
Advies Conceptregeling forensische zorg	g	nee	w

in 2018 gestarte maar nog niet afgeronde adviezen			
Advies spanning in detentie	g/o	ja	b
Advies drang in de jeugdzorg	o	nee	b

Tabel 1: enkele kenmerken van de adviezen uit 2018

1.2 Rechtspraak

De Afdeling rechtspraak van de RSJ voert de rechtsprekende taken in het kader van de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen uit die hem bij wet zijn opgedragen. De Afdeling rechtspraak toetst als onafhankelijke rechter in beroep de strafrechtstoepassing en de toepassing van de jeugdbeschermingsmaatregelen in individuele gevallen aan wet- en regelgeving. Concreet gaat het hierbij om beslissingen van een directeur van een inrichting, handelen van een inrichtingsarts en beslissingen van of namens de minister van Justitie en Veiligheid dan wel de minister voor Rechtsbescherming en van of namens de staatssecretaris van voornoemd ministerie ten aanzien van personen die een vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende maatregel ondergaan of dienen te ondergaan (zelfmelders).

Het secretariaat van de RSJ bevond zich in 2018 in meerdere opzichten in een overgangsfase. Dat betrof niet alleen de reorganisatie, maar ook het computersysteem waarmee de afdeling rechtspraak van het secretariaat werkt. Er is aan een nieuw digitaal systeem gewerkt (Pega) en met de verhuizing naar de nieuwbouw van de Hoge Raad per juni 2018 is definitief afscheid genomen van het gedateerde systeem Berber. Vanwege de recente ingebruikname van Pega is het niet gelukt om productiecijfers voor rechtspraak over 2018 te overleggen. Duidelijk is wel dat de afdeling rechtspraak achterstanden heeft opgelopen in de afdoening van zaken en er is vooral ingezet op het inlopen van die achterstanden.

Andere rechtspraakgerelateerde zaken:

- De RSJ heeft in 2018 zes **jurisprudentiebulletins** uitgebracht. In deze bulletins is een selectie van uitspraken opgenomen die qua inhoud voor de jurisprudentie van belang zijn.
 - De cursus '**Masterclass penitentiair recht**' maakt deel uit van het aanbod van het Opleidingsinstituut van DJI. De masterclass wordt gegeven door voorzitters van beroepscommissies van de RSJ met ondersteuning van het secretariaat. In 2018 zijn op het terrein van het gevangeniswezen twee masterclasses gegeven.
 - In artikel 31 van de Instellingswet RSJ 2015 is de mogelijkheid van **wraking** geregeld. In 2018 zijn drie wrakingsverzoeken ontvangen. De wrakingskamer heeft tweemaal het wrakingsverzoek afgewezen en eenmaal toegewezen.
 - Er zijn twee uitspraken van de beroepscommissie van de RSJ met een **nieuwsbericht** op de site van de RSJ gepubliceerd.
- 1) In RSJ 18 januari 2018, [R-18/1230/GB](#) en [R-18/2011/GB](#) heeft de beroepscommissie het beroep van een gedetineerde tegen twee beslissingen tot verlenging van zijn verblijf in de Extra Beveiligde Inrichting (EBI) in Vught ongegrond verklaard. De selectiefunctionaris van het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft de gedetineerde op 25 oktober 2017 voor zes maanden in de EBI geplaatst, omdat op dat moment een groot risico bestond dat hij zou proberen te ontvluchten. Voorts vormde het recidivegevaar voor ernstige geweldsdelicten een onaanvaardbaar maatschappelijk risico. De beroepscommissie heeft het beroep tegen deze plaatsingsbeslissing ongegrond verklaard. De selectiefunctionaris heeft vervolgens het verblijf van de gedetineerde in de EBI op 11 april 2018 en op 17 oktober 2018 verlengd, omdat de gronden voor plaatsing in de EBI onverkort aanwezig waren en een verlenging van het verblijf in de EBI nog steeds rechtvaardigden. De beroepscommissie is het daarmee eens.
 - 2) In RSJ 27 maart 2018, [17/2842/GA](#) heeft de beroepscommissie zich gebogen over een klacht betreffende de landelijke winkel 'Inmade'. De bezorging van de boodschappen vanuit de landelijke winkel in Lelystad levert al vanaf het begin veel klachten op. Regelmatig wordt niets geleverd of worden de verkeerde producten geleverd. Zo ook in deze beroepszaak, waarin klager eerst de verkeerde producten en vervolgens pas na twee maanden de juiste producten ontving. De beklagcommissie heeft klagers klacht gegrond verklaard, de directeur heeft hierop beroep ingesteld bij de RSJ. De directeur van de p.i. Heerhugowaard heeft zich enorm ingespannen om de landelijke winkel te bewegen de levering van de boodschappen te verbeteren. Niettemin is het de verantwoordelijkheid van de directeur dat bestellingen door gedetineerden die verblijven in de inrichting waarvoor hij verantwoordelijk is, goed en tijdig worden afgeleverd. Het feit dat ervoor gekozen is de bestellingen te laten uitvoeren door de landelijke winkel, doet hieraan niets af. De beroepscommissie vindt dan ook dat zijn inspanning niet afdoet aan de zorgplicht die de directeur heeft voor een adequate en tijdige levering van bestelde producten aan gedetineerden. De directeur heeft onvoldoende aan zijn zorgplicht voldaan, omdat de door klager bestelde producten pas na twee maanden compleet zijn geleverd. Een dergelijke levertermijn acht de beroepscommissie niet redelijk. Klager is daarom ontvankelijk in zijn klacht en deze klacht is gegrond. Het beroep van de directeur is ongegrond verklaard.

Bij het onderwerp **a-dwangbehandeling** valt nog een belangrijke wijziging in de jurisprudentielijn te melden. In RSJ 26 oktober 2018, R-872 heeft de beroepscommissie in een zaak waarin de advocaat met een beroep op jurisprudentie op het terrein van het gevangeniswezen stelde dat de tweede psychiater niet onafhankelijk zou zijn omdat de tweede psychiater weliswaar op een andere afdeling maar ook binnen dezelfde tbs-inrichting werkzaam is, het volgende overwogen:

"De beroepscommissie stelt onder verwijzing naar RSJ, 26 oktober 2018, R-757 vast dat de door de raadsman aangehaalde uitspraak thans geen geldende jurisprudentielijn meer is. De beroepscommissie is in die uitspraak terug gekomen op het oordeel in onder andere RSJ 11 oktober 2016, 16/2458/GA voor zover dat inhoudt dat het ter waarborging van de onafhankelijkheid van de beoordeling aanbeveling verdient dat de directeur de aanvraag voor de tweede psychiatrische verklaring doet bij een psychiater die niet werkzaam is binnen hetzelfde PPC als waar de gedetineerde, ten aanzien van wie de beslissing tot toepassing van de dwangbehandeling wordt genomen, verblijft. Artikel 16c, tweede lid, Bvt vereist voor a-dwangbehandeling naast de verklaring van de behandelend psychiater 'een verklaring van een psychiater die de verpleegde met het oog daarop kort tevoren heeft onderzocht, maar niet bij diens behandeling betrokken was'. In de wetsgeschiedenis is geen aanknopingspunt te vinden voor het stellen van de eis dat bij toepassing van een a-dwangbehandeling de niet bij de behandeling betrokken psychiater niet werkzaam mag zijn in dezelfde inrichting als de behandelend psychiater. Blijkens de wetsgeschiedenis is samenhang en harmonisatie met de GGZ gewenst. Volgens jurisprudentie van de Hoge Raad (zie o.m. uitspraak van 13 september 2013, NJ 2013/448) kan in het algemeen worden aangenomen dat als nog geen jaar is verlopen sinds de psychiater die het onderzoek heeft verricht voor het laatst behandelcontact met de betrokkene heeft gehad, deze psychiater niet kan gelden als 'niet bij de behandeling betrokken' als bedoeld in de Wet Bopz. In lijn hiermee is in artikel 5:7 van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, welke wet is aangenomen door de EK op 23 januari 2018 en de Wet Bopz zal vervangen, opgenomen dat voor de adviserende psychiater onder meer geldt dat hij minimaal één jaar geen zorg heeft verleend aan betrokkene. Gelet op het vorenstaande heeft derhalve als uitgangspunt te gelden dat de tweede psychiater minimaal een jaar niet betrokken is geweest bij de behandeling van de verpleegde."

1.3 Adoptie

De Raad adviseert de minister/staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, heden de minister voor Rechtsbescherming, krachtens de Wet opnemings buitenlandse kinderen ter adoptie (Wobka) in individuele zaken.

Voor het adopteren van een kind uit het buitenland is beginseltoestemming van de minister nodig. Tegen afwijzing van beginseltoestemming en niet verlenging of intrekking van verleende beginseltoestemming kan bezwaar worden gemaakt. Voordat de minister op het bezwaar beslist, wint hij advies van de Raad in. Dergelijke adviezen worden gegeven door een adviescommissie waarvan altijd een gedragsdeskundige deel uitmaakt. De aspirant-adoptiefouders en een vertegenwoordiger van de minister worden doorgaans uitgenodigd om ter zitting een mondelinge toelichting te geven. Indien gewenst raadpleegt de adviescommissie daarnaast een externe deskundige. In 2018 is één adviesaanvraag ontvangen en afgedaan betreffende een bezwaar tegen een afwijzing van het verzoek van de aspirant-adoptiefouder om verlenging van de beginseltoestemming tot opnemings van een buitenlands kind. De commissie heeft geen onderzoek door een extern deskundige laten verrichten. De adviescommissie heeft de minister geadviseerd de afwijzende beslissing te herzien en de eerder aan de aspirant-adoptiefouder verleende beginseltoestemming alsnog te verlengen.

1.4 Algemene werkbezoeken en directeurenoverleggen

De werkbezoeken en directeurenoverleggen die plaatsvinden bij instellingen voor jeugdzorg, forensische zorg, het gevangeniswezen en reclasseringsinstellingen zijn van groot belang voor de rechtspraak- en adviestaak van de RSJ. Deze contacten bieden gelegenheid informatie uit te wisselen met de partners in de praktijk zodoende houdt de RSJ verbinding met de praktijk. In het bijzonder kan deze informatie uit de praktijk signalen opleveren die uiteindelijk aanleiding geven tot het starten van een adviestraject.

De RSJ-bezoekcommissies bestaan uit leden van de Afdelingen advisering en de Afdeling rechtspraak, vergezeld van een adviseur of secretaris; de commissies zijn multidisciplinair samengesteld. Tijdens een werkbezoek spreekt de bezoekcommissie doorgaans met de directie, medewerkers (zoals een (groeps)begeleider, afdelingshoofd, psycholoog, psychiater, geestelijk verzorger), met leden van de cliëntenraad of gedetineerdencommissie en de klachtencommissie.

Hieronder is een opsomming gegeven van de werkbezoeken en directeurenoverleggen die in 2018 hebben plaatsgevonden, op de terreinen jeugd, tbs, gevangeniswezen en reclassering.

Jeugd

- Jeugdbescherming – Rotterdam
- JJI Juvaïd - Veenhuizen
- Intermetzo JZP - Zeist
- Leger Des Heils jeugdbescherming & jeugdreclassering - Utrecht
- Accare Stichting voor Kinder- en Jeugdpsychiatrie – Assen
- directeurenoverleg Jeugdzorg-Plus, Spirit - Amsterdam

Tbs

- FPA Palier - Den Haag
- FPC De Kijvelanden – Portugal
- Van Mesdag Kliniek - Groningen
- FPK De Beuken - Boschoord
- Inhoudelijk overleg TBS Nederland
- OFZ-beraad /GGZ Nederland

Gevangeniswezen¹

- terroristenafdeling PI Vught
- PI Zwaag – Hoorn
- PI Nieuwegein
- directeurenoverleg regio Noord-Oost (in PI Veenhuizen, locatie Esserheem)
- directeurenoverleg regio Noord-Oost (in PI Almelo, locatie Karelskamp)

Reclassering

- Regio Noord-West RN - Amsterdam
- directeurenoverleg Reclassering 3RO - Utrecht

¹ Een bezoek aan het detentiecentrum Zeist dat stond gepland voor november 2018 werd geannuleerd aangezien de inrichting in een overgangsfase verkeerde vanwege de sluiting van een gedeelte van de inrichting, en vanwege de inwerkingtreding van de nieuwe Vreemdelingenwet per 1 januari 2019.

1.5 Bestuurlijke overleggen

In 2019 heeft – al dan niet periodiek – bestuurlijk overleg plaatsgevonden met de volgende personen en organisaties.

- Directeur Generaal Politie, Straffen en Beschermen
- Hoofddirectie Dienst Justitiële Inrichtingen
- Inspectie Justitie en Veiligheid
- Inspectie Jeugd en Gezondheid
- Nationale Ombudsman
- Kinderombudsman
- College voor de Rechten van de Mens
- Klankbordgroep Commissies van Toezicht
- Minister voor Rechtsbescherming

2 Het jaar 2018 in vogelvlucht

2.1 Wisseling van de wacht

Afscheid van Leo de Wit

Op twee fronten vond binnen de RSJ een wisseling van de wacht plaats. Na een periode van zes jaar legde Leo de Wit per 1 september 2018 zijn functie als voorzitter van de RSJ neer. Tijdens een plenaire raadsbijeenkomst op 20 september heeft Leo het voorzitterschap overgedragen. Enkele dagen later is afscheid van Leo genomen met een feestelijke receptie in de nieuwe behuizing van de RSJ. Leo is opgevolgd door Frederieke Leeflang. Frederieke is per 15 september benoemd. Zij heeft in verschillende functies gewerkt bij advocatenkantoor Dentons Boekel. Zij bekleedt diverse bestuurlijke en toezichhoudende functies.

De komende en gaande voorzitter tijdens de overdracht.

Afscheid van Pim Molenaar

Niet alleen van de voorzitter van de RSJ werd afscheid genomen in 2018. Per 1 december 2018 legde Pim Molenaar na dertien jaar zijn taken als algemeen secretaris/directeur van de RSJ neer. Van Pim is afscheid genomen op 17 januari 2019 tijdens een drukbezochte receptie in het nieuwe kantoor van de RSJ.

Pim Molenaar

Patrick van den Beemt

De functie van Pim wordt waargenomen door Patrick van den Beemt, die in het voorjaar van 2018 als plaatsvervangend algemeen secretaris ad interim bij de RSJ in dienst is gekomen. Patrick heeft een lange staat van dienst bij de rijksoverheid en is onder andere werkzaam geweest bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

2.2 Digitalisering

Na een intensief wordingsproces is in 2018 het zaakgericht werksysteem Pega in gebruik genomen door de Afdeling rechtspraak. Gaande het proces is besloten vooralsnog af te zien van de implementatie van dit systeem voor de advieswerkzaamheden.

2.3 Reorganisatie

Aan het einde van 2018 is de reorganisatie van het secretariaat van de RSJ afgerond. Voor zover mogelijk is iedereen geplaatst.

2.4 Verhuizing

In juni 2018 verhuisde de RSJ van de Parkstraat naar het Korte Voorhout, naar het gebouw waarin de Hoge Raad is gehuisvest.

De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming
ziet er door advies en rechtspraak op onafhankelijke
wijze op toe dat de overheid in de beleidsontwikkeling
en de uitvoering van door de overheid opgelegde
vrijheidsbenemende en vrijheidsbeperkende sancties en
jeugdbeschermingsmaatregelen op een juridisch correcte
wijze en in overeenstemming met beginselen van goede
bejegening te werk gaat.

Colofon

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming

Postbus 30137

2500 GC Den Haag

telefoon: 070 -361 9300

e-mail: info@rsj.nl

info: www.rsj.nl

*Raad voor Strafrechtstoepassing
en Jeugdbescherming*

